

UIT DE TIJDSCHRIFTEN

Het eerste artikel in het januarinumnummer van het *Contactblad van de Historische Kring Bussum* draagt een op het eerste gezicht wat vreemde en dus ook nieuwsgierigheid opwekkende titel. Het stuk heet 'Aannemer Van Norren en de gang van zaken bij een overlijden'. Al snel echter wordt ontuld wat aannemer Van Norren met de gang van zaken bij een overlijden te maken had. Het bedrijf verzorgde de kisten voor de begrafenisvereniging "Eerbied en Trouw". Eén van de voormalige timmerlieden van Van Norren – de heer Klijnman – tekent zijn herinneringen op. Tevens wordt er aandacht besteed aan de centale keuken tijdens de Tweede Wereldoorlog en wordt een aantal monumenten ter herinnering aan WO II nader bekeken. Redactie: mw. J. Vos-Boogaard, 035-6936710.

Het blad van de Historische Kring Maarssen (jrg 23, nr 1, 1996) wijdt zijn eerste bladzijden aan een conflict tussen een RK-priester uit Maarssen genaamd H. Berendtsen en de Utrechtse advocaat J. Heydendaal. Heydendaal vraagt zich af of katholieken wel goede vaderlanders kunnen zijn. Dit speelt zich af in de periode 1769-1777. De oude Republiek loopt dan op zijn laatste benen zal in 1795 vervangen worden door de Batavische Republiek. Het tweede artikel handelt over het ontstaan van de R.K.-school te Maarssen. De vraagstelling spitst zich toe op de tot standkoming en hoe het was om erleerling te zijn. De laatste bijdrage is het derde deel van een artikelenreeks over het landgoed Ter Meer. Redactie: Mozartlaan 5,3603 BD Maarssen, 0346-565471.

De Stichting Gooisch Vervoer Museum Hilversum publiceert in haar *Nieuwsbrief* (jrg 4, nr 1, 1996) een artikel over de geschiedenis van het "tramdorp" aan de Goudenregenlaan. In 1947 besloot de Hilversumse raad dertien tramrijtuigen aan te kopen en ze voor bewoning geschikt te maken. De locatie, die gekozen werd, was de Goudenregenlaan. Verder wordt er in de Nieuwsbrief aandacht geschonken aan het ontstaan van de Gooise waterwegen en de geschiedenis van de Hilversumse haven. Redactie P.E. Bomli, 035-6240745.

Het Tijdschrift van de Historische Kring Breukelen (jrg 10, nr 4, 1995) bevat naast artikelen een uitgebreid register op de jaargangen 1991-1995. Het blad levert ook deze keer weer een keur aan artikelen. Het tijdschrift opent met de eerste jaren in het bestaan van de polder Oukoop (1). Vervolgens komt Joost van Rietveld aanbod als getuige ten behoeve van het Leenhof van Nijenrode. Jan I van Nijenrode had bij het verrichten van rechtshandelingen – in het bijzonder de uitgifte van leenbrieven – uit het oogpunt van de vereiste rechtsgeldigheid getuigen nodig. Een onderzoek naar de inwoners van de gemeente Breukelen (eerste deel in jaargang 10 nr 1, 1995, blz. 39-44) wordt in dit artikel voortgezet. Een telg uit het geslacht Borra verhaalt over het Kockengense gedeelte uit de geschiedenis van dit geslacht over de periode 1609-1819. De "waterwegen" tussen 's-Heerenwagenweg en Danne zijn onderwerp van een bijdrage van H.J. van Es. Kaatsen en kaatsbanen is laatste artikel. Deze in de 15e eeuw al populaire volkssport werd vermoedelijk voor het eerst in de 16e eeuw in Breukelen beoefend. Redactie: mw. H.A. Manten-Werker, 262253.

Het tijdschrift van de HK Naarden, *De Omroeper* (jrg 9, nr 1, 1996) wordt voor een groot deel in beslag genomen door twee artikelen. Het eerste handelt een rampentoeerist in de 19e eeuw. Na het opgeven van de Fransen in 1814 van het belegerde Naarden komen veel Amsterdammers kijken hoe naar de belegering doorstaan heeft. Onder hen is Willem de Clerq, vriend van Groen van Prinsterer en Da Costa en een belangrijk figuur in het latere Réveil. Zijn dagboek geeft een verslag. Een militair artikel over een 'commando-probleempje' (1914-1918) is de tweede grote bijdrage in dit nummer. Redactie: H. Schaftenaar, 035-6946860.

Het dubbelnummer van *In het land van Brederode* (jrg 29, nr 1/2, 1995) brengt een groot artikel van M.J. van Gent over de rol van de Brederodes als partijleiders van de Hoeken. Hun streven om vergroting van hun invloed in Holland en het

Sticht stuitte op de expansionistische machtspolitiek van de Bourgondiërs. De achtergronden van deze ongelijke strijd wordt in dit artikel belicht. Het artikel is verlucht met mooie kleurenafbeeldingen uit 15e-eeuwse handschriften. Redactie V.F.C. Leeuwenberg-Steegh, 0347-373250.

De besproken tijdschriften liggen ter inzage in het Streekarchief.

WJD

BOEKBESPREKING, NIEUWE PUBLIKATIES

De moord op graaf Floris V

Er zijn van die jaartallen uit de geschiedenis die sinds de lagere school in ons geheugen zijn gegrift. 754 Bonifatius bij Dokkum vermoord, 1296 Floris V door de edelen bij Muiden vermoord, 1600 Slag bij Nieuwpoort, 1795 Bataafse Opstand, 1814 Koninkrijk der Nederlanden, 1830 Belgische Opstand etc. Dit betekent echter niet dat we daarmee ook alles van dergelijke gebeurtenissen afweten. Soms is de naamgeving al misleidend: zo duurde de Tachtigjarige Oorlog bij lange na geen tachtig jaar (er zat een twaalfjarig bestand in). En ten aanzien van allerlei gebeurtenissen zijn door de eeuwen heen theorieën ontstaan die bij nader onderzoek ernstige revisie nodig hebben.

Zulks is het geval met de moord op Floris de vijfde. Daarvan hebben wij allen op de lagere school gehoord dat graaf Floris door zijn edelen, die het niet eens waren met zijn beleid, werd vermoord. Ze vonden dat hij veel te veel opkwam voor de rechten van de gewone man, waardoor hun eigen privileges werden aangetast. Ze namen hem bij Egelshoek gevangen en sloten hem op in het Muider slot. Toen de Gooise boeren, die veel aan Floris hadden te danken, hem kwamen bevrijden, gingen de edelen met hun gevangene op de vlucht. Toen de boeren hen echter de weg versperden, werd de graaf door Gerard van Velzen met zwaardslagen om het leven gebracht. Dat is wat we vroeger geleerd hebben, en niet ten onrechte, want dit verhaal gaat terug op een lange traditie en over de moord zijn vele boeken geschreven.

Jan Willem Verkaik heeft in zijn boek *De moord op graaf Floris V* weer eens alle bronnen en literatuur over de moord tegen het licht gehouden.

Hij gaat er daarbij terecht vanuit dat het verhaal zoals we het nu kennen het resultaat is van eeuwenlange geschiedschrijving. Elke nieuwe generatie beschreef de moord op zijn eigen wijze, afhankelijk van de manier waarop ze tegen de geschiedenis aankeken. Ons beeld van het gebeuren is sterk bepaald door twee zeventiende-eeuwse toneelstukken: Hoofts *Geeraerd van Velsen* (uit 1613) en Vondels *Gysbreght van Aemstel* (Het hemelse gerecht heeft zich ten lange leste... uit 1637). In deze toneelstukken wordt de graaf echter neergezet als een tiran, terwijl het motief voor de moord de verkrachting van de vrouw van Gerard van Velzen door de graaf zou zijn geweest. Niet zo verwonderlijk omdat in de tijd van Vondel en Hooft de steden zich los trachten te maken van de invloed van het grafelijk huis en de gegoede burgerij niets op had met de graven en hun privileges. Later zou Floris worden geprezen door de Orangisten, dus liefhebbers van een centraal gezag, als "der Keerlen God", die de boeren en burgers steunde tegen de adel. Uit deze "mix" is uiteindelijk het verhaal ontstaan zoals we dat dus op school geleerd hebben.

Verkaik laat nu zien hoe deze verhalen zijn ontstaan en ontmaskert ze als historische mythen. Zoals hij het zelf zegt: het zorgvuldig verwijderen van latere overschilderingen maakt een frisse kijk op het origineel mogelijk. Daarbij beperkte hij zich niet alleen tot alle bronnen die tot nu toe bekend waren (o.a. de *Rijmkroniek* van Melis Stoke en de *Spiegel Historiae* van Jacob van Maerlant, beiden geschreven in de tijd van Floris zelf), maar zocht ook in vele buitenlandse archieven. Daarbij ontdekte hij in Wenen zelfs een 'nieuwsbrief' die enkele dagen na de moord werd geschreven en waarin de dramatische ont-